

Наукові перспективи
Видавнича група

№ 5(46)

2025

НАУКА і ТЕХНІКА

серія: *право*, серія: *економіка*, серія: *педагогіка*,
серія: *техніка*, серія: *фізико-математичні науки*

СЬОГОДНІ

З Україною

в серці!

Видавнича група «Наукові перспективи»

**Всеукраїнська Асамблея докторів наук із державного
управління**

Асоціація науковців України

«Наука і техніка сьогодні»

*(Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка»,
Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»)*

Випуск № 5(46) 2025

Київ – 2025

УДК 378.013:378.018.4-025.14:37.011.3-057.87(045)

[https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-5\(46\)-784-794](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-5(46)-784-794)

Кравченко Тетяна Миколаївна доктор філософії, доцент, доцент кафедри англійської мови, літератури з методиками навчання, Мукачівський державний університет, м. Мукачево, тел.: +380506712075, <https://orcid.org/0000-0002-4963-4667>

Герцовська Наталія Олексіївна кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської мови, літератури з методиками навчання, Мукачівський державний університет, м. Мукачево, тел.: +380508027306, <https://orcid.org/0000-0003-0971-7529>

Білас Андрій Андрійович кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри французької філології, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ, тел.: +380957040089, <https://orcid.org/0000-0003-4359-1149>

Химинець Анна Марія Іванівна здобувачка 4 курсу спеціальності 029 "Інформаційна, бібліотечна та архівна справа", ОС Бакалавр, Мукачівський державний університет, м. Мукачево, тел.: +380953313212, <https://orcid.org/0009-0007-1153-8606>

СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНЕ ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ: КОНЦЕПЦІЇ, ПРИНЦИПИ, ПІДХОДИ

Анотація. У статті розглядаються основні концепції та принципи студентоцентрованого змішаного навчання (СЗН), яке інтегрує традиційні та цифрові формати освітнього процесу з метою підвищення його ефективності та відповідності сучасним вимогам. СЗН ґрунтується на активному залученні студентів до навчального процесу, що сприяє формуванню навичок самостійного мислення, критичного аналізу та прийняття рішень. Особливу увагу приділено персоналізації навчання, яка передбачає врахування індивідуальних освітніх потреб, інтересів та рівня підготовки студентів. Автори акцентують на важливості зворотного зв'язку, що дає змогу адаптувати освітні стратегії та підвищувати мотивацію здобувачів вищої освіти. У статті також розглянуто гнучке використання освітніх ресурсів, зокрема інтерактивних платформ, відеоматеріалів, онлайн-тестів, що сприяє формуванню цілісного, доступного й ефективного освітнього середовища. Проаналізовано наукові підходи та практичні моделі впровадження СЗН,

запропоновані українськими та зарубіжними дослідниками, із урахуванням викликів цифрової трансформації та необхідності оновлення педагогічної парадигми у вищій школі. Узагальнено ефективні практики організації змішаного навчання, що базуються на засадах гуманізації освіти, партнерської взаємодії між викладачем і студентом та розвитку автономності здобувачів. Цифрова трансформація вимагає не лише технічних змін, але й оновлення педагогічної парадигми. Успішна імплементація СЗН у вищій школі потребує комплексного підходу, який поєднує світовий досвід з локальними реаліями, а також постійне оновлення технічної інфраструктури і педагогічних стратегій.

Ключові слова: студентоцентроване навчання, змішане навчання, індивідуалізація, критичне мислення, освітні технології, персоналізація, гнучкість навчання.

Kravchenko Tetiana Mykolaivna Doctor of Philosophy, Associate Professor, Associate Professor of the Department of English Language, Literature and Teaching Methods, Mukachevo State University, Mukachevo, tel.: +380506712075, <https://orcid.org/0000-0002-4963-4667>

Hertsovska Nataliia Oleksiivna Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of English Language, Literature and Teaching Methods, Mukachevo State University, Mukachevo, tel.: +380508027306, <https://orcid.org/0000-0003-0971-7529>

Bilas Andriy Andriyovych Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of French Philology, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk, tel.: +380957040089, <https://orcid.org/0000-0003-4359-1149>

Khymynets Anna Maria Ivanivna 4th year student of specialty 029 "Information, Library and Archival Affairs", Bachelor's degree, Mukachevo State University, Mukachevo, tel.: +380953313212, <https://orcid.org/0009-0007-1153-8606>

STUDENT-CENTERED BLENDED LEARNING: CONCEPTS, PRINCIPLES, APPROACHES

Abstract. The article examines the basic concepts and principles of student-centered blended learning (SCBL), which integrates traditional and digital formats of the educational process in order to increase its efficiency and compliance with modern requirements. SCBL is based on the active involvement of students in the educational process, which contributes to the formation of skills of independent thinking, critical analysis and decision-making. Particular attention is paid to the

personalization of learning, which involves taking into account individual educational needs, interests and level of training of students. The authors emphasize the importance of feedback, which makes it possible to adapt educational strategies and increase the motivation of higher education applicants. The article also considers the flexible use of educational resources, in particular interactive platforms, video materials, online tests, which contributes to the formation of a holistic, accessible and effective educational environment. The scientific approaches and practical models of implementing SCBL proposed by Ukrainian and foreign researchers have been analyzed, taking into account the challenges of digital transformation and the need to update the pedagogical paradigm in higher education. Effective practices for organizing blended learning have been summarized, based on the principles of humanization of education, partnership between teacher and student, and the development of student autonomy. Digital transformation requires not only technical changes, but also an update of the pedagogical paradigm. Successful implementation of SCBL in higher education requires a comprehensive approach that combines global experience with local realities, as well as constant updating of technical infrastructure and pedagogical strategies.

Keywords: student-centered learning, blended learning, individualization, critical thinking, educational technologies, personalization, learning flexibility.

Постановка проблеми. Сучасні тенденції розвитку освіти все більше орієнтують освітні системи на потреби особистості. Одним із провідних підходів у цьому контексті є студентоцентроване змішане навчання (СЗН), яке поєднує найкращі риси традиційної очної освіти та цифрового навчання. Така модель дозволяє не лише забезпечити гнучкість і доступність освітніх ресурсів, а й сприяти розвитку самостійності, критичного мислення та навичок співпраці серед студентів.

СЗН базується на чітких концептуальних засадах і принципах, що визначають особливості організації освітнього процесу, роль викладача і студента, використання технологій та методів навчання. Отже, розглянемо ключові концепції студентоцентрованого змішаного навчання та принципи, необхідні для його ефективної реалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед українських дослідників, питання студентоцентрованого навчання вивчали: С. О. Сисоєва, Н. В. Горук, О. М. Співаковський, В. В. Сергієнко, О. А. Дубасенюк, Л. С. Виготський, І. М. Богданова, Н. М. Морзе, Л. М. Карамушка. Змішане навчання вивчав Ю. В. Триус.

Зарубіжні дослідники і педагоги, такі як Дуглас Хейдж і Бертран Берлінер, Барбара Лі і Пітер Макларен, Джеймс Кеннон і Джон Ньюбл, Річард Гіббс і Джером Грем, Джером Брунер, Майкл Блендер та Хедер Стаггерс, Джон Вотсон і Ларрі Беррс, вивчали різні аспекти освітніх інновацій.

Методику перевернутого класу розробляли та популяризували Джонатан Бергман і Аарон Самс, лабораторне змішане навчання досліджував Чарльз Грехем, а індивідуальне змішане навчання — Еллісон Міллер. Активне навчання досліджував Марк Пренскі, а Карл Бонвелл займався персоналізацією освіти.

На сьогодні студентоцентроване змішане навчання розглядається як ефективна освітня модель, яка поєднує гнучкість цифрових технологій із перевагами традиційної взаємодії. Проте незважаючи на активне впровадження цієї моделі, вона досі залишається недостатньо концептуалізованою та методично обґрунтованою. Розмаїття підходів та їх інтерпретацій створює потребу в науковому осмисленні, систематизації концепцій, принципів та підходів, що лежать в основі студентоцентрованого змішаного навчання.

Мета статті — проаналізувати сучасні наукові концепції змішаного навчання через призму студентоцентрованості; визначити основні принципи, які забезпечують ефективну реалізацію такої моделі; окреслити педагогічні підходи, що сприяють розвитку активного, відповідального і мотивованого навчання в умовах гібридного освітнього процесу; висвітлити інноваційні інструменти та цифрові платформи, які підтримують індивідуалізацію навчання; обґрунтувати перспективи подальших досліджень у цьому напрямі.

Виклад основного матеріалу. Студентоцентроване змішане навчання (СЗН) є сучасною освітньою парадигмою, що поєднує переваги традиційного очного навчання та цифрових технологій, орієнтуючись на потреби, інтереси й індивідуальні особливості студентів. Його основою є кілька ключових *концепцій*, таких як: активне навчання, персоналізація, гнучкість та колаборація.

— Активне навчання передбачає залучення студентів у процес конструювання знань через дискусії, проекти, вирішення проблем та інші інтерактивні методи. Активне навчання сприяє кращому засвоєнню знань, розвитку критичного мислення та навичок співпраці.

Українські дослідники, зокрема С. О. Сисоєва, акцентують увагу на важливості активізації навчального процесу через створення умов для рефлексії, дискусії та практичного застосування знань [1].

— Персоналізація передбачає адаптацію змісту, методів і темпу навчання до індивідуальних особливостей студентів. Так, згідно з рекомендаціями ЮНЕСКО [2], персоналізоване навчання визнається одним із провідних трендів розвитку освіти у XXI столітті. Навчальні матеріали і завдання адаптуються до індивідуальних потреб кожного студента. Персоналізоване навчання підвищує мотивацію та залученість студентів у навчальний процес.

Горук Н. В. у дослідженні [3] наголошує, що індивідуалізація шляхів здобуття знань є ключовою умовою підвищення ефективності сучасної освіти.

— Гнучкість у СЗН проявляється у можливості вибору форм і темпів навчання, що дозволяє студентам організовувати власну освітню траєкторію.

Гнучкі моделі навчання сприяють розвитку автономності та мотивації студентів.

Студенти можуть обирати формат навчання: очний, онлайн або самостійне опрацювання. Підхід до гнучкого навчання описано у працях Ч. Грехема [4], де наголошується на важливості надання студентам права вибору для кращого засвоєння знань.

О. М. Співаковський у своїй роботі про цифрові технології в освіті підкреслює важливість забезпечення студентів варіативними можливостями взаємодії з навчальним контентом, що підвищує мотивацію та відповідальність за результати навчання [5].

– Колаборативне навчання, яке передбачає активну взаємодію студентів у малих групах, є однією з важливих складових студентоцентрованого підходу. За визначенням Барбари Лі і Пітера Маклелена [6], спільне створення знань сприяє розвитку критичного мислення та комунікативних навичок. Робота у групах сприяє обміну знаннями та розвитку соціальних навичок. Колаборативне навчання сприяє глибшому розумінню матеріалу та формуванню критичного мислення.

На думку В. В. Сергієнка, колаборація стимулює не лише навчальну активність, але й формування соціальних компетентностей, необхідних для успішної професійної діяльності [7].

Студентоцентроване змішане навчання інтегрує найкращі практики активного, персоналізованого, гнучкого та колаборативного навчання, що підтверджується численними дослідженнями українських та зарубіжних вчених. Успішне впровадження СЗН дозволяє не лише підвищити академічні результати студентів, а й розвивати їхні соціальні, комунікативні та професійні навички.

Для ефективної реалізації студентоцентрованого змішаного навчання (СЗН) необхідно дотримуватися низки базових *принципів*, що забезпечують індивідуалізацію освітнього процесу, активну участь студентів та інтеграцію сучасних технологій у навчання.

– Орієнтація на потреби студентів є провідною ідеєю СЗН, це означає врахування освітніх потреб, рівня знань, мотивації та життєвого досвіду студентів. А. Міллер підкреслює, що розробка курсів має починатися з аналізу студентської аудиторії, що дозволяє краще налаштувати зміст і методи навчання.[8]

Ефективне навчання передбачає уважне врахування особистих освітніх потреб кожного студента, що є важливою складовою студентоцентрованої педагогічної парадигми. Цей підхід забезпечує індивідуальну підтримку та сприяє активному навчанню і розвитку кожного учня на основі їхніх унікальних потреб і можливостей.

– Індивідуалізація навчання означає створення умов для самостійного вибору темпу, рівня складності та форми опанування навчального матеріалу.

Згідно з теорією зон найближчого розвитку Л. С. Виготського, підтримка індивідуальних освітніх траєкторій дозволяє максимально розкрити потенціал кожного студента. Підбір матеріалів і методів здійснюється відповідно до рівня знань, інтересів і можливостей студентів.

Використання різноманітних ресурсів і платформ дозволяє студентам працювати у власному темпі. Згідно з [9], це сприяє глибшому засвоєнню матеріалу.

В Україні питання індивідуалізації активно досліджує І. М. Богданова, яка вказує на необхідність використання гнучких освітніх ресурсів і різнорівневих завдань у змішаному навчанні [10].

– Безперервний та якісний зворотний зв'язок є критичним чинником підтримки успішності студентів. Ефективний фідбек допомагає студентам краще розуміти свої сильні й слабкі сторони та планувати подальше навчання. Постійний моніторинг і надання своєчасного фідбеку є критично важливими. [11] Українська дослідниця Н. М. Морзе також підкреслює важливість оперативного й конструктивного зворотного зв'язку в цифрових середовищах змішаного навчання [12].

– Поєднання онлайн- та офлайн-компонентів (інтеграція традиційних і цифрових підходів до навчання) є однією з ключових рис СЗН. За визначенням С. Грехема, змішане навчання оптимально поєднує «найкраще з двох світів» — живе спілкування в аудиторії та гнучкість електронного середовища. [3]

Вітчизняний фахівець Ю. В. Триус наголошує на необхідності педагогічно обґрунтованої інтеграції онлайн- та офлайн-активностей для досягнення високої якості освіти [13].

– Розвиток критичного мислення та самостійності є одним із центральних завдань СЗН. Це і формування у студентів навичок критичного мислення, самостійного пошуку, аналізу інформації та ухвалення обґрунтованих рішень. Навчання має стимулювати самостійне відкриття нових знань.

Українські вчені, зокрема Л. М. Карамушка, акцентують на важливості розвитку самостійності студентів через проектну діяльність, дослідницькі завдання та кейс-методи [14].

Отже, принципи студентоцентрованого змішаного навчання зорієнтовані на розкриття потенціалу кожного студента через індивідуалізацію освітнього процесу, забезпечення ефективного зворотного зв'язку, гармонійне поєднання традиційних і цифрових методів навчання та розвиток самостійності й критичного мислення. Дотримання цих принципів створює передумови для формування гнучких, компетентних і самодостатніх фахівців.

Реалізація студентоцентрованого змішаного навчання (СЗН) передбачає використання різних моделей та методичних підходів, що дозволяють ефективно поєднувати онлайн- і офлайн-компоненти, орієнтуючись на потреби студентів. Серед них можемо виділити такі як: ротаційна модель

(Rotation Model), гнучке навчання (Flex Model), Перевернутий клас (Flipped Classroom), лабораторне змішане навчання (Lab Rotation Model), індивідуальне змішане навчання (Individual Rotation Model).

– Ротаційна модель передбачає систематичне чергування традиційного очного навчання з онлайн-навчанням. Це дозволяє ефективно розподіляти навчальний час та ресурси, а також забезпечувати індивідуалізацію навчання. За словами М. Хорна та Х. Стакера у праці [15], ротаційні моделі дають змогу створити адаптивне середовище, де студенти можуть рухатися за власним темпом у певних етапах навчання.

У гнучкому навчанні основна частина контенту подається онлайн, тоді як студенти самостійно планують свій темп та послідовність опанування матеріалу. Згідно з дослідженням Дж. Вотсона та Л. Баррса [16], гнучке навчання (Flex Model) підтримує гнучкість освітнього процесу та сприяє розвитку автономії студентів.

– Методика перевернутого класу (Flipped Classroom) передбачає, що студенти вивчають новий матеріал самостійно за допомогою відеолекцій або інших онлайн-ресурсів до заняття, а під час очного навчання більше уваги приділяється практичним завданням, дискусіям та груповій роботі. Дж. Бергманн та А. Самс наголошують, що така модель підвищує активність студентів і дозволяє глибше зрозуміти матеріал. [17]

– Лабораторна модель передбачає роботу студентів у спеціально облаштованих комп'ютерних класах, де вони опановують навчальні матеріали онлайн під наглядом викладача, а також виконують практичні завдання. Як зазначає Ч. Грехем лабораторне змішане навчання ефективно інтегрує практичні та цифрові компоненти для розвитку професійних навичок студентів. [4]

В індивідуальній моделі кожен студент має персоналізований маршрут навчання, який включає як онлайн-компоненти, так і очні консультації чи заняття. Відповідно до концепції персоналізованого навчання, описаної А. Міллером у праці [8], такий підхід дозволяє врахувати особисті інтереси, темп і стиль навчання кожного студента, що значно підвищує мотивацію та успішність.

Таким чином, студентоцентроване змішане навчання сприяє підвищенню ефективності освітнього процесу, активізації навчальної діяльності студентів та розвитку їхньої самостійності. Використання сучасних цифрових технологій у поєднанні з традиційними методами дозволяє створювати комфортне навчальне середовище, що відповідає вимогам ХХІ століття. Запровадження таких підходів у навчальний процес потребує готовності викладачів до змін та активного використання інноваційних методик навчання.

Ольга Кузьменко у своїй статті зазначає: "Змішане навчання визначається як досвідно-орієнтована освітня модель, що базується на інтеграції традиційної очної та електронної систем освіти і забезпечує персоналізацію

навчання шляхом надання учням права вибору умов та контролю над процесом оволодіння необхідними компетентностями." [18, С. 145]

Тепер розглянемо *перспективи* розвитку СЗН. У майбутньому цифрова грамотність стане ключовим чинником успіху у навчанні, адже світ стрімко змінюється, і вимоги до володіння сучасними технологіями постійно зростають. Тому важливо не лише забезпечити студентів і викладачів інструментами, а й допомогти їм ефективно впроваджувати їх у навчальний процес. Загалом, підвищення рівня цифрової грамотності є необхідною умовою для повноцінного використання потенціалу цифрових технологій у освіті.

Основним чинником, який сприяє покращенню знань є мотивація студентів. У студентоцентрованому навчанні ключову роль відіграє самостійність студентів. Однак не всі студенти готові брати на себе відповідальність за власне навчання, що може призвести до зниження їхньої мотивації.

Складовою частиною успішного навчання є також якість зворотного зв'язку. Для ефективного студентоцентрованого навчання необхідний своєчасний та якісний зворотний зв'язок від викладача. У змішаному форматі це може бути складно забезпечити через велику кількість студентів та обмежений час викладача.

Організація навчального процесу при СЗН – це створення ефективної комбінації очного та онлайн-навчання. Воно вимагає ретельного планування, зокрема визначення оптимального співвідношення між цими двома компонентами.

Що стосується технічного забезпечення, то важливим фактором є доступність необхідного обладнання та стабільного інтернет-з'єднання для всіх учасників навчального процесу.

Висновки. Студентоцентроване змішане навчання є ефективною моделлю модернізації сучасної освіти, орієнтованої на потреби студентів. Реалізація його концепцій та принципів сприяє формуванню самостійних, відповідальних і критично мислячих особистостей, що відповідає вимогам цифрової епохи. Впровадження СЗН потребує від викладачів високого рівня професійної компетентності, відкритості до інновацій та готовності працювати у форматі партнерства зі студентами.

Студентоцентроване змішане навчання (СЗН) є однією з провідних освітніх тенденцій сучасності. Воно поєднує елементи традиційного та онлайн-навчання з акцентом на індивідуальні потреби студентів, сприяючи розвитку їхньої самостійності, критичного мислення та професійних компетентностей. СЗН не тільки сприяє підвищенню мотивації студентів і розвитку їхніх компетентностей, а й дозволяє гнучко реагувати на виклики цифрової епохи. Реалізація СЗН вимагає глибокого розуміння його концепцій, принципів і моделей, а також готовності викладачів адаптувати свої

педагогічні практики відповідно до індивідуальних потреб студентів. Змішане навчання дозволяє студентам навчатися у власному темпі, використовувати різні онлайн-ресурси та отримувати персоналізований досвід навчання. Онлайн-формат надає можливість студентам переглядати лекції, використовувати інтерактивні тести та брати участь в обговореннях у зручний для них час. Студенти вчаться самостійно шукати інформацію, критично оцінювати джерела та керувати власним навчальним процесом. Використання платформ для дистанційного навчання (Moodle, Google Classroom, Microsoft Teams) сприяє розвитку нових методів взаємодії між студентами та викладачами. Студентоцентроване навчання у змішаному форматі розвиває навички самоменеджменту, цифрової грамотності та комунікації, що є важливими для успішної професійної діяльності.

В перспективах подальших досліджень у напрямі студентоцентрованого змішаного навчання вбачаємо:

Розробка адаптивних моделей змішаного навчання з урахуванням індивідуальних освітніх траєкторій студентів. Подальші дослідження мають бути зосереджені на створенні гнучких моделей навчання, які можуть автоматично адаптувати зміст, темп, методи подання матеріалу відповідно до особистісних характеристик, рівня знань та стилів навчання студентів. Це сприятиме підвищенню мотивації та навчальної успішності.

Вивчення можливостей застосування штучного інтелекту та аналітики навчальних даних (learning analytics) для персоналізації контенту, прогнозування навчальних досягнень, моніторингу залученості та надання адаптивного зворотного зв'язку відкриває нові горизонти для підвищення ефективності змішаного формату. Дослідження потребують системного аналізу того, як трансформується роль викладача в умовах студентоцентрованого змішаного навчання, а також визначення ключових цифрових, методичних та емоційно-комунікативних компетентностей, які є критично важливими для ефективного фасилітування навчального процесу.

Необхідно розробити нові або адаптувати існуючі підходи до оцінювання, які враховують як когнітивні результати, так і розвиток м'яких навичок (soft skills), особливо в умовах асинхронного онлайн-компонента. Дистанційний або гібридний формат створює ризики зниження емоційного залучення, соціальної взаємодії та мотивації. Важливо дослідити ефективні стратегії підтримки психологічного комфорту студентів, розвитку емоційного інтелекту та створення сприятливого навчального середовища.

Перспективним напрямом є розробка методик, які дозволяють враховувати потреби студентів з особливими освітніми потребами та забезпечують рівний доступ до навчальних ресурсів в обох компонентах — онлайн і офлайн.

Доцільно розробити інструменти для системного оцінювання впливу студентоцентрованого змішаного навчання на академічну успішність,

задоволеність студентів, їхню автономію та готовність до самонавчання, що дозволить удосконалювати практики викладання.

Подальші дослідження в напрямі студентоцентрованого змішаного навчання є необхідними для вдосконалення сучасної освіти, адаптації її до викликів цифрової епохи, формування автономних, креативних, мотивованих здобувачів вищої освіти. Такий вектор досліджень сприятиме підвищенню якості навчального процесу, інтеграції інновацій у педагогічну практику та формуванню сталих освітніх результатів у студентів.

Література:

1. Сисоєва, С. О. (2011). Інноваційні педагогічні технології: Навчально-методичний посібник. Київ: А.С.К.
2. UNESCO. (2015). Rethinking Education: Towards a global common good? Paris: UNESCO Publishing. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000232555>
3. Горук, Н. В. (2020). Персоналізація навчального процесу у вищій освіті: теоретико-методологічний аспект. Педагогічний альманах, № 46, 45–50.
4. Graham, C. R. (2006). Blended Learning Systems: Definition, Current Trends, and Future Directions. In G. O'Neill, S. Moore, & B. McMullin (Eds.), The Handbook of Blended Learning: Global Perspectives, Local Designs (pp. 3-21). San Francisco: Pfeiffer Publishing.
5. Співаковський, О. М. (2018). Цифрові технології в освіті: виклики і перспективи. Інформаційні технології і засоби навчання, 66(4), 1–10.
6. Lea, B., & McLellan, P. (2005). Student-Centred Learning: What does it mean for students and lecturers? In G. O'Neill, S. Moore, & B. McMullin (Eds.), Emerging Issues in the Practice of University Learning and Teaching. AISHE.
7. Сергієнко, В. В. (2019). Колаборативне навчання як основа формування соціальних компетентностей студентів. Проблеми сучасної педагогічної освіти, 64(2), 207–212.
8. Miller, A. (2015). Personalized Learning: Building a New Education Model. Edutopia.
9. Pane, J. F., Steiner, E. D., Baird, M. D., & Hamilton, L. S. (2017). Informing Progress: Insights on Personalized Learning Implementation and Effects.
10. Богданова, І. М. (2021). Індивідуалізація змішаного навчання студентів: теоретичні та практичні аспекти. Інформаційні технології і засоби навчання, 81(1), 42–53.
11. Hattie, J., & Timperley, H. (2007). The Power of Feedback.
12. Морзе, Н. М. (2020). Зворотний зв'язок у цифровому освітньому середовищі: нові виклики. Інформаційні технології і засоби навчання, 78(4), 1–15.
13. Триус, Ю. В. (2020). Модель змішаного навчання у вищій освіті: проблеми та перспективи. Вища освіта України, 2, 63–69.
14. Карамушка, Л. М. (2019). Розвиток критичного мислення студентів у процесі навчання. Психологічний часопис, 8(1), 99–110.
15. Horn, M. B., & Staker, H. (2014). Blended: Using Disruptive Innovation to Improve Schools. San Francisco: Jossey-Bass.
16. Watson, J., & Burruss, L. (2013). Keeping Pace with K-12 Digital Learning. <https://www.flvs.net/docs/default-source/research/Keeping-Pace-with-K-12-Digital-Learning.pdf>
17. Bergmann, J., & Sams, A. (2012). Flip Your Classroom: Reach Every Student in Every Class Every Day. Retrieved from https://www.rcboe.org/cms/lib/ga01903614/centricity/domain/15451/flip_your_classroom.pdf
18. Кузьменко, О. (2017). Змішане навчання як інноваційна форма організації навчального процесу в школі. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: педагогіка, (3), 140–147.

References:

1. Sysoieva, S. O. (2011). Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii [Innovative pedagogical technologies]: Navchalno-metodychnyi posibnyk. Kyiv: A.S.K.
2. UNESCO. (2015). Rethinking Education: Towards a global common good? Paris: UNESCO Publishing. Retrieved from: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000232555>
3. Horuk, N. V. (2020). Personalizatsiia navchalnoho protsesu u vyshchii osviti: teoretyko-metodolohichni aspekti. [Personalization of the educational process in higher education: theoretical and methodological aspects] Pedahohichniy almanakh, 46, 45–50.
4. Graham, C. R. (2006). Blended Learning Systems: Definition, Current Trends, and Future Directions. In The Handbook of Blended Learning: Global Perspectives, Local Designs (pp. 3-21). San Francisco: Pfeiffer Publishing.
5. Spivakovskiy, O. M. (2018). Tsyfrovi tekhnolohii v osviti: vyklyky i perspektyvy. [Digital technologies in education: challenges and prospects.] Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia, 66(4), 1–10.
6. Lea, B., & McLellan, P. (2005). Student-Centred Learning: What does it mean for students and lecturers? In G. O'Neill, S. Moore, & B. McMullin (Eds.), Emerging Issues in the Practice of University Learning and Teaching. AISHE.
7. Serhiienko, V. V. (2019). Kolaboratyvne navchannia yak osnova formuvannia sotsialnykh kompetentnostei studentiv. [Collaborative learning as a basis for the formation of students' social competencies.] Problemy suchasnoi pedahohichnoi osvity, 64(2), 207–212.
8. Miller, A. (2015). Personalized Learning: Building a New Education Model. Edutopia.
9. Pane, J. F., Steiner, E. D., Baird, M. D., & Hamilton, L. S. (2017). Informing Progress: Insights on Personalized Learning Implementation and Effects.
10. Bohdanova, I. M. (2021). Indyvidualizatsiia zmishanoho navchannia studentiv: teoretychni ta praktychni aspekty. [Individualization of blended learning for students: theoretical and practical aspects] Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia, 81(1), 42–53.
11. Hattie, J., & Timperley, H. (2007) The Power of Feedback.
12. Morze, N. M. (2020). Zvrotnyi zviazok u tsyfrovomu osvitnomu seredovyshchi: novi vyklyky. [Feedback in the digital educational environment: new challenges] Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia, 78(4), 1–15.
13. Tryus, Yu. V. (2020). Model zmishanoho navchannia u vyshchii osviti: problemy ta perspektyvy. [Blended learning model in higher education: problems and prospects.] Vyscha osvita Ukrainy, 2, 63–69.
14. Karamushka, L. M. (2019). Rozvytok krytychnoho myslennia studentiv u protsesi navchannia. [Development of critical thinking of students in the learning process] Psykhologichniy chasopys, 8(1), 99–110.
15. Horn, M. B., & Staker, H. (2014). Blended: Using Disruptive Innovation to Improve Schools. San Francisco: Jossey-Bass. (Horn, M. B., & Staker, H., "Blended: Using Disruptive Innovation to Improve Schools", 2014)
16. Watson, J., & Burruss, L. (2013). Keeping Pace with K-12 Digital Learning. Retrieved from: <https://www.flvs.net/docs/default-source/research/Keeping-Pace-with-K-12-Digital-Learning.pdf>
17. Bergmann, J., & Sams, A. (2012) Flip Your Classroom: Reach Every Student in Every Class Every Day. Retrieved from: https://www.rcboe.org/cms/lib/ga01903614/centricity/domain/15451/flip_your_classroom.pdf
18. Kuzmenko, O. (2017). Zmishane navchannia yak innovatsiina forma orhanizatsii navchalnoho protsesu v shkoli. [Blended learning as an innovative form of organizing the educational process at school.] Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Serii: pedahohika, (3), 140–147.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>